Apolo. poster. cap. 3. *difficile est ut quisquam libidinis irretitus illecebris, immunis evadat. Nec mea tantum hoc sententia difficile judicatur; sed etiam sancti Salomonis Proverbiis impossibile judicatum est, qui suo ductus exemplo, ait, Ligavit quis ignem in sinu, vestimenta autem non comburet?* Prov. 6. 27.

Dan. 4. Sed librum Ecclesiastæ tunc à Salomone conscriptum, cum *reddito sibi sensu, Altissimo benedixit, & viventem in sempiternum laudavit & glorificavit*; non pauca sunt quæ probent. Ipsum enim initium, *Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes: vanitas vanitatum, & omnia vanitas*, an non ab eo profectum videtur qui aliquando dixerat in corde suo, *Vadam & affluam delicijs, & fruar bonis*; tandem verò *vidit quod hoc quoque esset vanitas*? Qui etiam scribit, *Ego Ecclesiastes fui rex in Jerusalem. Locutus sum in corde meo, dicens, Ecce magnus effectus sum, & præcessi omnes sapientia, qui fuerunt ante me in Jerusalem, & mens mea contemplata est multa sapienter, didici, dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam, erroresque & stultitiam, & agnovi quod in his quoque esset labor, & afflictio spiritus*; satis significat se jam senem & errores ac stultitiam expertum, ista scribere. Illud enim, *fui Rex in Jerusalem*, senilis viri sermo est; alia vero, *dedique cor meum & agnovi*, longâ jam experientiâ probatum innuunt, sicut & illa cap. 2. *Cumque me convertissem ad universa opera quæ fecerant manus meæ, & ad labores in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem & afflictionem animi.* Hinc Hieronymus ad cap. illud commentans, & in Salomonis persona loquens, *Volui* (ait) *vitam meam tradere delicijs, & carnem meam ab omnibus curis liberare, & quasi vino sic voluptate sopire.* Et postea, *In quamcumque voluptatem me cupido traxisset, infrænis ferebar & præceps: putabamque hanc esse fructum laborum meorum, si ipse in libidine luxuriaque consumerer. Tandem in me reversus, & quasi de gravi somno evigilans aspexi ad manus meas, & opera mea plena vanitate, plena sordibus, plena spiritu erroris intuitus sum.* His etiam conformiter scribit idem Hieron. Epistol. 9. cap. 4. in hæc verba, *Si David amicus Domini, & Salomon amabilis ejus, victi sunt quasi homines, ut & ruinæ nobis ad cautionem, & pœnitudinis ad salutem exempla præberent, quis in lubrica via lapsum non metuat?* Neque verò solius Hieronymi est hæc Salomonis pœnitentis assertio; sed etiam Ambrosij, Hilarij, Epiphanij, Gregorij Thaumaturgi, Bacchiarij, Albini, B. Thomæ, si ipsius sunt libri de regimine Principum, & aliorum complurium.

Ecclesi. 2. Ecclesi. 1.

Ambrosius in citata superiùs Apologia, *Si* (inquit) *David infirmus, tu fortis es? Si Salomon lapsus est, tu immobilis? Si Paulus primus peccatorum, tu potes primus esse sanctorum? Ergo si erraverunt justi, erraverunt tamquam homines: sed peccatum suum tanquam justi agnoverunt.* Hilarius in psalm. 52. *Ne per Aaron, David, & Salomonem, ac plerosque alios, istius bonitatis Dei exempla percurram: quibus increpitis demutationum offensis, ob fidei tamen meritum adfuit venia proclivis.* Et postea, *Hi tot & placentes Deo viri, etiamsi per naturæ demutationem de proposito fidei aliquantulum decidissent: tamen maximis ac pulcherrimis bonitatis operibus gloriam sunt cœlestis de se judicij consecuti.*

Epiphanius hæresi 42. Errronea Marcionis dogmata recensens scribit eum docuisse Christum Dominum descendisse in infernum, ut salvaret Cain, Chore, & Dathan, & Abiron, & Esau, & omnes gentes quæ non noverunt Deum Judæorum: Abel autem, & Enoch, & Noe, & Abraham, & Isaac, & Jacob, Mosen item, Davidque ac Salomonem illic reliquisse, propterea, quod cognoverunt Deum Judæorum esse creatorem ac conditorem, ac quod officia ipsius fecerunt.

Gregorius Neocæsariensis cognomento Thaumaturgus in sua ad Ecclesiasten Metaphrasi cap. 2. Ita Salomonem inducit loquentem, *Alterum vitæ genus capessere proposui, delicijsque memet tradere, variasque voluptates experiri. Verum omnia hæc vana esse intellexi.* Et postea: *tandem verò expergefactus, atque oculis restitutis, ea quæ in manibus habebam, flagitiosa simul acerbitatisque plena esse perspexi.* Et iterum, *Quare vitam omnem meam execrari cœpi quam in rebus vanis traduxeram atque consumpseram*, &c.

Bacchiarius Augustino coætaneus in Epist. ad Januarium; *Salomon ille mirabilis qui meruit adsistrici Dei, hoc est Sapientiæ copulari in alienigenarum mulierum incurrit amplexus: & vinculo libidinis illaqueatus etiam sacrilegij errore se polluit, quia simulachrum Chamos Moabitico idolo fabricavit: sed qui per prophetam culpam erroris agnovit, numquid misericordia cœlestis extorris est? An forsitan dicas, nusquam eum in canone lego pœnituisse, neque misericordiam consecutum? Audi ergo frater: Pœnitentia ejus quæ non inscribitur publicis legibus, fortasse ideo acceptabilior judicatur, quia non ad faciem populi, sed in secreto conscientiæ, Deo teste pœnituit.* Extat. to. 3 Bibliot. Patrum

Albinus Flaccus in cap. 1. Ecclesiastæ scribit ex Hebræorum sententia librum istum esse Salomonis pœnitentiam agentis. Et in cap. 2. *transtuli me ad lætitiam, ut luxu fruerer: sed & in hoc vanitatem esse perspexi.*

B. Thomas, seu quisquis alius author opusculi de regimine Principum, lib. 3. cap. 8. *Tradunt*, inquit, *Hebræi, ut Hieronymus refert in commentario super Ecclesiasten, quod Salomon in fine vitæ suæ, ex multis vexatus suum recognovit errorem seque disposuit ad pœnitentiam de commissis, librumque præfatum composuit. In quo, sicut expertus, cuncta definit subjacere vanitati, subjiciens se Divino timori ad suorum observantiam mandatorum. Unde in fine prædicti libri concludit: finem loquendi pariter audiamus, Deum time, & mandata ejus observa. Hoc est enim omnis homo.*

Addi his possunt Irenæus lib. 4. adversus hæreses c. 45. Author Scholasticæ historiæ lib. 2. Reg. c. 20. Dionysius Carthusianus ad cap. 30. Pro & super lib. 2. Paral. glossa ordinaria in cap. 1. & 2. Eccles. Cornelius Jansenius in cap. 24. Prov. Titelmannus super Ecclesiasten, Ludovicus Sotomajor in exordio ad cantica canticorum, Pineda lib. 8. de rebus Salomonis cap. 1. sect. 5. 6. 7. Lorinus cap. 6. prologomenorum in Ecclesiasten, cum multis alijs apud eos citatis.

Sed ad ea quæ non paucos, etiam non ignobiles scriptores, in diversam traxere sententiam quid responderi possit, videamus.

Ad 1. ergo arg. Resp. multorum quidem sanctorum, quorum lapsus memorat scriptura divina, commemorare pœnitentiam; at non omnium. Gen. enim 3. non modo protoplasti, sed etiam mulieris peccatum describitur: Evæ autem pœnitentiam quę scriptura memorat? Legimus quidem de Resp. ad 1. argu. contrarium.